

Halszka Chorabik-Kurleto

Obrona pracy doktorskiej adwokata Leszka Sługockiego

Palestra 20/12(228), 93-95

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„Palestra” z 1976 r. nr 11) Komisja postanowiła nagrodę za prace cywilistyczne adwokatów lub aplikantów adwokackich, ogłoszone w latach 1975—1977, przyznać w I kwartale 1978 r.

S.M.

2.

Obrona pracy doktorskiej adwokata Leszka Sługockiego

W dniu 20 października 1976 r. odbyła się przed Komisją powołaną przez Radę Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, pod przewodnictwem prodziekana Wydziału prof. dra Władysława Wepsięcia, publiczna obrona pracy doktorskiej adwokata Leszka Sługockiego z Łodzi pt.: *Badania nad wykonaniem amnestii z roku 1969.*

Promotorem pracy był doc. dr hab. Mieczysław Rudnik, a recenzentami — dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. dr hab. Tadeusz Hanausek i doc. dr hab. Leon Tyszkiewicz z Uniwersytetu Śląskiego.

Przewodniczący posiedzenia prodziekan prof. Wepsięć podkreślił we wprowadzeniu, że doktorant legitymuje się opublikowanymi 93 pracami, z czego przeszło 50 zostało opublikowanych za granicą. Jest także laureatem nagrody przyznanej przez Sekretarza Naukowego Polskiej Akademii Nauk za wybitne osiągnięcia naukowo-badawcze w 1975 roku.

Recenzent prof. Hanausek w swej recenzji podkreślił m.in., że zespół zagadnień związanych z wykonaniem aktów amnestyjnych należy do tematów stosunkowo słabo omówionych w naszej literaturze, szczególnie zaś badania nad wykonaniem jednego z tych aktów w takim układzie i w takim zakresie, jak w recenzowanej rozprawie, są w naszym piśmiennictwie nie znane. Badania nad społeczną i prawną efektywnością aktów amnestyjnych, a więc badania o charakterze bezpośrednio historycznym, ale zarazem o fundamentalnym znaczeniu dla polityki karnej w przyszłości, nie były dotychczas prowadzone na szeroką skalę przy właściwym uwzględnianiu metodyki socjologicznej i statystyki. Recenzowana rozprawa doktorska, oparta przede wszystkim na wynikach własnych oryginalnych badań przeprowadzonych przez jej autora nad wykonaniem tylko jednego aktu amnestyjnego, może być uznana w naszym piśmiennictwie za pracę pionierską.

Rozprawa składa się ze wstępu oraz z jedenastu rozdziałów, w których autor zajmuje się następującymi zagadnieniami: ogólnym omówieniem amnestii z 1969 r., opisem badanej populacji, stosowaniem amnestii w praktyce sądów, przestępczością badanej populacji, zagadnieniem odwołania darowanej kary w świetle ustawy o amnestii, okresem, jaki upłynął od darowania kary do popełnienia przestępstwa kwalifikowanego, odwołaniem osobom powracającym do przestępstwa darowania kary, sprawą wykonania kar pozbawienia wolności, których darowanie zostało uchylone, problemem przestępstw podobnych, zastosowaniem amnestii z roku 1974 do amnestiowanych na podstawie amnestii z 1969 r., wreszcie skutkami wydawanych amnestii.

Przedstawiony układ rozprawy jest konsekwentny i w pełni odpowiada założeniom wynikającym z wyboru tematu oraz z przyjętej metody badawczej. Metodologicznie rozprawa jest typową pracą opartą na badaniach własnych nastawionych na zagadnienie wykonania ustawy amnestycznej z roku 1969. Badania te autor skoncentrował na dokumentach sądowych i pozasądowych, przede wszystkim jednak na

aktach sądowych, których zbadał 810. Metodą pomocniczą były wywiady kwestionariuszowe przeprowadzone z amnestionowanymi oraz wywiady środowiskowe.

Badana populacja objęła 272 osoby, w tym 242 mężczyzn i 30 kobiet.

Zastosowana przez autora metodyka badawcza w całej pełni pozwoliła mu na osiągnięcie zamierzonego efektu, tj. na uzyskanie w zakresie badanej populacji wyrazistego obrazu wykonania ustawy amnestyjnej z roku 1969.

Rozprawa doktoranta jest pracą o bardzo wysokich walorach poznawczych. Autor w sposób niezwykle wnikliwy, sumienny i rzetelny przebadał określoną populację, starając się wszechstronnie nie tylko naświetlić efekty konkretnej ustawy amnestyjnej, ale ponadto podjął na tym tle znacznie szerszą próbę dokonania oceny społecznej oraz prawnej skuteczności aktów amnestyjnych dotyczących tzw. przestępczości kryminalnej i gospodarczej (z wyłączeniem politycznej). Przeprowadził też na podstawie wyników swych badań ostrą krytykę zasadności wydawania tego rodzaju aktów amnestyjnych. Wykazał ujemne konsekwencje abolicji, a przede wszystkim nikłe, a niekiedy wręcz negatywne efekty amnestii w sferze reedukacji. Bardzo trafne i ciekawe, a nawet wręcz odkrywcze są wnioski dotyczące problemu przedawnienia. Za cenne można też uznać uwagi na temat przestępstwa podobnego.

W rozprawie swej autor rozwiązał samodzielnie istotny problem naukowy, jakim jest zagadnienie oceny wyników stosowania aktu amnestyjnego.

Z kolei recenzent doc. Tyszkiewicz w swej recenzji podkreślił m.in., że praca stanowi gruntowne studium poświęcone problematyce amnestii. Ma charakter przede wszystkim empiryczny i to stanowi jej główny walor i zarazem czyni z niej opracowanie pionierskie. Wypełnia ono dotkliwą lukę w naszej literaturze prawno-karnej i kryminologicznej.

Mimo że amnestie odgrywają bardzo istotną rolę w dziedzinie stosowania prawnokarnych środków walki z przestępczością, nie poświęcono im dotychczas pogłębionych badań empirycznych. Autor nie poprzestał na badaniach empirycznych poświęconych jednej ustawie amnestyjnej, lecz poruszył kwestie ogólniejsze związane z zagadnieniem roli, jaką w praktyce walki z przestępczością odgrywają ustawy amnestyjne.

Sposób przeprowadzenia badań empirycznych nie nasuwa — zdaniem recenzenta — zastrzeżeń. Grupa objęta badaniem jest dobrana w taki sposób, że zapewniona jest w stopniu dostatecznym jej reprezentatywność. Badania zostały przeprowadzone z bardzo wielką sumiennością i starannością. Część uzyskanych wyników ujęto w tabelach, które autor wnikliwie zinterpretował. Badania pozwoliły na poczynienie ważnych stwierdzeń. Okazało się, że spora część osób korzystających z amnestii w 1969 r. jeszcze przed amnestią wykazywała „znaczne nasilenie przestępczości”. Około połowy osób z badanej populacji popełniło ponownie przestępstwa w okresie dwóch lat od skorzystania z amnestii. Przeprowadzone przez autora badania praktyki sądowej w zakresie odwoływania orzeczenia o zastosowaniu amnestii wykazały, że przepisy ustawy amnestyjnej były tu wykonywane tylko połowicznie: w sporej liczbie wypadków odwołanie nie następowało mimo nakazu ustawy, a w wypadkach odwołań w wyniku wadliwej praktyki zakładów karnych dość duża liczba kar nie była wykonywana, gdyż obejmowała ją następna amnestia. W wyniku przeprowadzonych badań autor dochodzi do wniosku, że rola amnestii na polu walki z przestępczością nie jest pozytywna, uważa on, że jedynie w pewnym wąskim zakresie co do przestępczości przypadkowej mogłaby ona odegrać rolę pozytywną. Autor wyraża pogląd, że instytucją o funkcjach podobnych do amnestii, nie mniej bardziej efektywnych, jest warunkowe przedterminowe zwolnie-

nie. Stanowisko autora jest jasno sformułowane i znajduje oparcie w przeprowadzonych przez niego badaniach.

Praca autora została wysoko oceniona, stanowi bowiem samodzielne rozwiązanie istotnego zagadnienia naukowego, prezentuje bardzo starannie zebrane i umiejętnie opracowane dane empiryczne, poszerza naszą wiedzę na ważnym wycinku, ukazuje szeroką wiedzę autora w zakresie nauk penalnych oraz świadczy o zdobyciu dużej umiejętności w prowadzeniu badań naukowych.

W dyskusji poruszono jeszcze następujące problemy: politycznej motywacji aktów amnestyjnych, przemian oceny czynów przestępczych zachodzących w społeczeństwie polskim, wpływu pomocy postpenitencjarnej na poamnestyjną przestępczość amnestionowanych, zakresu, w jakim juryści mogą ułatwić politykom opracowanie prawidłowo zbudowanej ustawy amnestyjnej, zależność poamnestyjnej przestępczości od długości pobytów w zakładach karnych, masowości działania amnestii oraz szansy, jaką stwarza amnestia dla przypadkowych przestępców.

Doktorant, po ustosunkowaniu się do poruszonych w dyskusji problemów, wyraził nadzieję, że zgłoszone uwagi będą mogły być przezeń wykorzystane, jeśli praca ukaże się drukiem.

Po naradzie, która odbyła się w trybie tajnym, Komisja postanowiła jednogłośnie wystąpić do Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego z wnioskiem o nadanie mgrowi Leszkowi Sługockiemu stopnia doktora nauk prawnych.

Rada Wydziału uchwałą z dnia 25 października 1976 r. jednogłośnie nadała adwokatowi Leszkowi Sługockiemu stopień doktora nauk prawnych.

mgr Halszka Chorabik-Kurleto

RECENZJE

1.

K.N. Apraksin (red): *Rieczy sowietskich adwokatow po ugołownym dielam, „Juridiczeskaja Litieratura”, Moskwa 1975, s. 216.*

Tak powszechna w latach dawniejszych praktyka publikowania przemówień sądowych w głośnych procesach, zwłaszcza karnych (nie tylko zresztą przez czasopisma prawnicze, ale nawet przez gazety codzienne), zanikła w ostatnich czasach. Być może, jest to w jakimś stopniu spowodowane mniejszą dbałością o poziom kultury żywego słowa w ogóle oraz obniżeniem poziomu współczesnej wymowy sądowej w szczególności.

Dobrze się więc stało, że tradycja ta odżywa m.in. na łamach „Palestry” oraz w osobnych publikacjach książko-

wych wydawanych w ZSRR. Świadectwem tej ostatniej tendencji jest kolejny tom recenzowanego tu zbioru przemówień adwokatów radzieckich, wydanego z inicjatywy Moskiewskiego Naukowo-Badawczego Instytutu Obrony Sądowej i Doskonalenia Pracy Adwokatów (odpowiednik naszego Ośrodka Badawczego Adwokatury). Powyższy zbiór zawiera 19 przemówień obrońców z Moskwy, Czelabińska, z miast Estonii, z Kijowa, Świerdłowska i Dagestanu w sprawach sądowych o bardzo różnorodnej kwalifikacji prawnej (zagarnięcie mienia spo-